

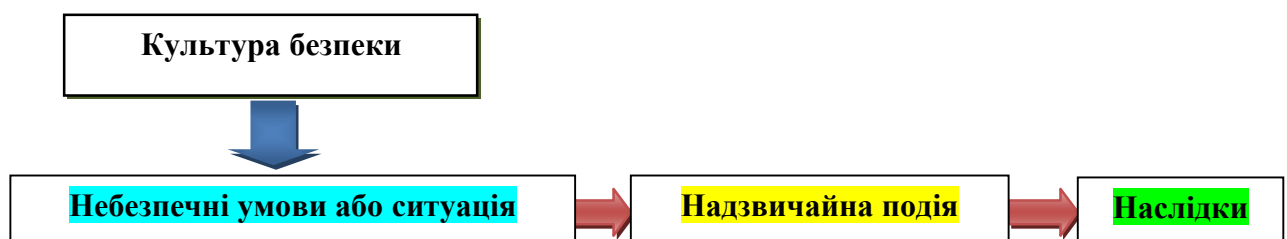
КУЛЬТУРА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЯК ДЖЕРЕЛО НЕБЕЗПЕК

Визначення проблеми. Однією із головних задач, які вирішують у питаннях профілактики аварій та катастроф, травматизму та загибелі людей, є пошук джерела небезпеки. Сучасна наука вже довела, що більш як на 80% усіх нещасних випадків та надзвичайних ситуацій, винуватцем є людина. Саме людина розроблює усі проекти та виробляє технічні, побутові та інші вироби, а тому від неї залежить її власна безпека та безпека оточуючих. Отже, культура поведінки людини – є джерелом небезпек.

Вклад основного матеріалу. Багато людей звертаються із запитанням до фахівців у галузі психології та педагогіки, освіти та виховання, стосовно того, що відбувається у нашому суспільстві із людьми. Ті цінності, які суспільство накопичувало століттями та роками, раптово втратили свою актуальність. Молоді люди не звертають уваги на проблеми батьків, а де інколи родинні відносини мають ворожий характер. Насильство над людиною, сприймається як звичайне явище та багато людей до цього ставиться байдуже. Вигляд людей у транспорті, коли всі дивляться у свої телефони та на вухах мають навушники, викликає відчуття їх відокремленості від подій які відбуваються навкруги. Більшість молодих людей вже не дивляться телевізори бо вважають що та інформація яка надходить з телеекранів, неправдива та навіть може їм зашкодити. Автентичність українців залишилась тільки в селищах але молодь з них їде до великих міст, а далі з часом, втрачається те що було накопичено від батьків. Але ми повинні розуміти, що втрачається не тільки культура суспільства, разом із культурою втрачаються і ті моральні цінності, які є складовою загальної культури. Голосні розмови у суспільних місцях, визиваючи зневага до оточуючих, розпиті спиртних напоїв у громадських місцях, зневажливе ставлення до людей похилого віку та інше є результатом втрати певного сегменту у культурі людей. Звісно, якщо він до цього у неї був, а якщо його і не було з народження, то тоді ця людина є загрозою для суспільства.

Таким чином, на теперішній час ми маємо два негативних процеси які розвиваються та викликають деградацію суспільства: перший (умовно його можна назвати внутрішнім) – це втрата моральних цінностей та інших складових культури людини; другий (умовно можна назвати зовнішнім) заміна одних складових культури на інші, які не були притаманні суспільству раніш. Другий напрям деградації культури суспільства, викликаний впливом оточуючого молоді інформаційного простору. Зараз ця інформація дуже широко потрапляє з Інтернету і, нажаль, швидко засвоюється. Сучасні інформаційні технології побудовані на підставах науково прорахованого психологічного впливу на людину і тому результат завжди буде досягнуто. У молодій людини не має певного досвіду та накопиченої інформації щоб мати можливість порівняти те що їй пропонує Інтернет ресурс із наявною вірогідною інформацією, а тому вона сприймає на віру все що їй пропонується. Звідціль з'являється загроза безпеки життя і здоров'я людини, робиться переоцінка цінностей та змінюються погляди на життя, набуває поширення змінив психологічних станів людей від неврозів до активного прояву непокори або інших негативних для суспільства дій.

Теоретичні засади розвитку небезпек побудовані на алгоритмі :

Наслідки події можуть призвести до нової надзвичайної події, яка створює небезпечні умови для подальшого розвитку іншої надзвичайної події. Таким чином, цій процес може мати циклічний характер. Виходячи з вище зазначеного, актуальність розгляду питання культури безпеки життєдіяльності у теперішній час, на тлі подій, які відбуваються у державі та суспільстві, коли скорочуються обсяги годин, що відводяться на вивчення дисциплін з напрямку безпеки, коли зникають дисципліни безпека життєдіяльності, цивільний захист, охорона праці, а керівниками підприємств призначатися спеціалісти які не мають базової освіти, з вище названих дисциплін, то встає розуміння того що у теперішній час утворюється небезпечна ситуація у суспільстві, яку було викликано діями людей із невеликим рівнем культури.

Чому саме культура, на наш погляд є джерелом усіх наших бід? Точніше не культура, а її відсутність або низький рівень. При аналізі культури, зосередимо увагу на функціях культури. Культура як суспільно-історичне явище характеризується поліфункціональністю. Серед її функцій виділяються пізнавальна, інформативна, комунікативна, регулятивна, аксіологічна, світоглядна, а також виховна.

Пізнавальна функція культури фіксує досягнення людства в кожен суспільно-історичну епоху, завдяки ній соціальні спільноти пізнають самі себе, свої суспільні потреби та інтереси, свої особливості й місце у світовій історії, формують своє ставлення до інших суспільних систем. Із цією функцією більш менш все гаразд в нашій країні.

Інформативна функція виконує передачу, трансляцію нагромадженого соціального досвіду як за “вертикаллю” (від попередніх поколінь до нових), так і за “горизонталлю” – обмін духовними цінностями між народами. Ця функція порушена, через переоцінку історичних подій та руйнування існуючих стереотипів.

Комунікативна функція полягає в передаванні історичного досвіду поколінь через механізм культурної спадкоємності та формуванні на цій підставі різноманітних способів і типів спілкування між людьми. Ця функція виконує роль збирача етнічних сил та фундатора народності й нації, забезпечуючи живий зв'язок поколінь та закладаючи фундамент для становлення і зростання духовного потенціалу кожної нації. Ця функція сильно постраждала, через постійні перебудови суспільства та руйнування української етнічності.

Регулятивна функція реалізується за допомогою певних норм, засвоєння яких необхідне кожному для успішної адаптації в суспільстві. Норми у формі звичаїв, традицій, обрядів, ритуалів слугують засобами пристосування цінностей до вимог життя в певному історичному вимірі. Зараз дуже спрощена і не потребує особливих форм, окрім особистих прошарків суспільства (армія, школа, гуртожитки тощо).

Аксіологічна функція полягає у формуванні у людини певних ціннісних орієнтирів, моральних установок, культурних смаків людини. Вона виражає якісний стан культури. Дуже сильно постраждала та зараз має викривлений вигляд.

Світоглядна функція культури виявляється в тому, що вона синтезує в цілісну і завершену форму систему чинників духовного світу особи – пізнавальних, емоційно-чуттєвих, оцінних, вольових. Формування світогляду, через який вона включається в різні сфери соціокультурної регуляції є основним методом культурного впливу на людину. Також саме ситуація як і попередня функція.

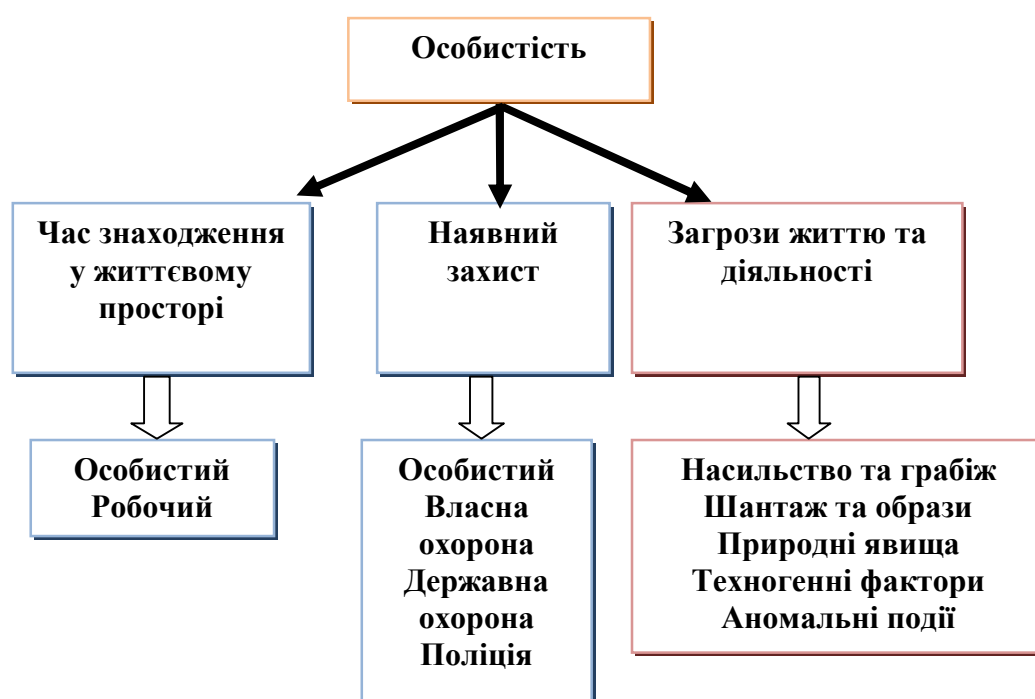
Виховна функція виражається в тому, що культура не лише пристосовує людину до природного та соціального середовища, сприяє її соціалізації, але й виступає ще й фактором саморозвитку людства. Засвоївши попередній досвід, людство не припиняє саморозвитку, а репродукує культуру, ставить перед собою нові життєві цілі для задоволення матеріальних і духовних потреб. Сучасне суспільство змінило життєві цілі на отримання грошей та засобів отримання задоволення.

Культура життя та безпеки праці особистості. Сучасна тріада “культура – суспільство – особистість” – соціально-філософська і культурологічна проблема, яка включає в себе ряд аспектів. Це, зокрема, питання: про роль особистості в культурі суспільства, питання узгодження інтересів особистості і суспільства, питання ролі особистості в культурному

(цивілізаційному) прогресі.

Створене людиною життєве середовище впливає на неї саму та її розум. Отже, культура відбиває ступінь “олюднення” природи і міру саморозвитку людини, вона не може існувати поза людиною. Як соціальне явище, що протистоїть зовнішній по відношенню до людини природі, культура виникла саме через необхідність її виживання, тобто культурі спочатку властива “захисна” функція. Оволодіння і передача культури від одного покоління до іншого здійснюється в процесі навчання та виховання.

Особистість не може сформуватися поза соціумом. Чим більше культурно-історичного досвіду придбала людина і використовує його у своїй діяльності, тим вона більш значима як особистість. Культура дає людині можливість усвідомити себе як особистість, опанувати прийнятними моделями поведінки. У якості найважливіших світоглядних і поведінкових аспектів, які формуються під впливом культури, слід відзначити усвідомлення себе і світу, спілкування і мову, одяг і зовнішність, культуру харчування, фізичну та репродуктивну культуру, цінності і норми, віру і переконання, розумові процеси і навчання, ставлення до роботи.

Виходячи із попереднього тезису, людина, як особистість, у суспільстві повина постійно розвивати захисну функцію в оволодінні культурою суспільного існування, в умовах загроз різних видів.

Вплив Європейського Союзу на Україну, окрім позитивних моментів, має і негативні наслідки. Створюється ситуація, коли висококваліфіковані спеціалісти їдуть на роботу за кордон, а ті що залишаються не мають необхідного кваліфікаційного рівня, що впливає на безпеку робіт, яку вони виконують. Небезпечна ситуація створюється і на підприємствах країн куди їдуть на заробітки із різних куточків земної кулі. Різні культури життєдіяльності впливають на типи нервової системи людей, а тому працівникам із різними культурами важко спільно працювати, де-інколи важко порозумітися. Менеджерам таких підприємств, важко організувати ефективну роботу полікультурних робочих бригад. Це створює небезпечні умови, щодо появи небезпечних подій із важкими наслідками.

Висновки. Недостатній рівень або відсутність загальної культури та культури безпеки, яка є її складовою, є джерелом небезпек у суспільстві, у побуті, на роботі та в оточуючому середовищі.

У теперішній час склались негативні умови в освіті та науці, щодо уваги яка повинна

приділяти питанню безпеки життєдіяльності, а тому слід вважати, що збільшився ризик виникнення надзвичайних ситуацій.

Необхідно більше уваги приділяти питанням вивчення джерел небезпеки у закладах МОН України та їх співпраці з науково-методичними підрозділами ДСНС в усіх областях України.

УДК 351.79

Гаваза Андрій Остапович
ORCID iD 0000-0002-7205-410X

ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ З ПРОТИМІННОЇ БЕЗПЕКИ

Ключові слова: протимінна безпека, державне регулювання.

Постановка проблеми. У 2016 році Landmine Monitor (<http://the-monitor.org>) виявив 785 випадків ураження мінами та іншими вибухонебезпечними предметами в Україні. Найбільша кількість постраждалих була військовими – 463 (58,98%), 219 (27,89%) були цивільними, статус 103 жертви не був встановлений. За статевим розподілом з'ясовано наступне – чоловіки склали 611 (77,83%) осіб та жінки – відповідно 41 (22,17%) особи. За віковим розподілом відповідно – дорослі склали 618 осіб (581 чоловік та 37 жінок), та діти відповідно склали 30 осіб (26 хлопчиків та 4 дівчат).

На сьогодні внаслідок проблеми мінної небезпеки критично зросла загроза життю громадян та провадження господарської діяльності на території держави. Значна частина території Донецької та Луганської областей в районі проведення Антитерористичної операції, у зв'язку зі збройною агресією Російської Федерації проти України, опинилася забрудненою значною кількістю вибухонебезпечних предметів.

Отже, актуальною проблемою є визначення механізмів державного регулювання з протимінної безпеки.

Основні дослідницькі питання. Одним із дослідницьких питань щодо розв'язання визначеної проблеми є питання сучасного стану щодо навчання населення питанням протимінної безпеки.

За роки становлення в державі створені відповідні інституції, зокрема у 1993 році створена Національна Рада з питань безпеки життєдіяльності населення.

У світовій практиці питання протимінної діяльності регулюються відповідними стандартами з протимінної діяльності.

Міжнародні стандарти для програм у сфері гуманітарного розмінування були вперше запропоновані робочими групами на міжнародній технічній конференції, яка проводилася у Данії в липні 1996 р. під керівництвом ООН і з'явилися “Міжнародні стандарти для проведення операцій з гуманітарного розмінування” (ЮНМАС) у березні 1997 року.

В Україні роз'яснювальну роботу серед населення щодо заходів безпеки та правил поведінки при виявленні вибухонебезпечних предметів регламентує наказ МНС України від 20.09.2010 №791 “Про затвердження Інструкції з організації та проведення робіт з розмінування місцевості на території України підрозділами та спеціалізованими підприємствами МНС”.

МОН України листом № 1/9-419 від 19.08.2014 з метою підвищення протимінної безпеки населення та дітей рекомендує у загальноосвітніх навчальних закладах спланувати цикл уроків та виховних заходів присвячених поведженню учнів з вибухонебезпечними предметами. Для проведення уроків рекомендуємо використовувати відеоматеріали з питань протимінної безпеки для загального населення та дітей.

Міністерством з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб (МТОО) України був розроблений “Стандарт навчання ризикам небезпек від мін та